

UZASADNIENIE

M. O. został oskarżony o to, że:

w dniu 02.05.2013 r. na drodze krajowej (...) w miejscowości W.gm. P., będąc w stanie nietrzeźwości prowadzącym do stężenia 1,88°/oo alkoholu we krwi, jadąc jako kierujący samochodem osobowym S. (...)nr rej. (...), nie dostosował prędkości do panujących warunków drogowych, w wyniku, czego na łuku drogi w lewo stracił panowanie nad prowadzonym pojazdem, zjechał na prawe pobocze, gdzie uderzył w barierę energochłonną, a następnie zjechał z drogi w teren leśny, gdzie uderzył w słup trakcji elektrycznej z wywróceniem pojazdu na dach, w następstwie czego pasażerowie pojazdu: D. O.doznał urazu wielomiejscowemu, stłuczenia głowy z raną tłuczoną brody, złamania żuchwy, co spowodowało u niego naruszenia czynności narządu ciała na okres powyżej dni 7, M. M.doznał naruszenia stłuczenia głowy, wstrząśnienia mózgu, stłuczenia barku prawego z otarciem naskórka, co spowodowało u niego naruszenia czynności narządu ciała na okres powyżej dni 7, Z. M.doznał urazu wielomiejscowego, urazu głowy, urazu klatki piersiowej z masywnym krwiakiem okolicy przykręgosłupowej lewej, urazu brzucha z krwiakiem okolicy lędźwiowej lewej, co spowodowało u niego naruszenie czynności narządu ciała na okres powyżej dni 7, W. G.doznał urazu wielonarządowego, stłuczeń wielomiejscowych, złamania żebra I po stronie prawej i żebra I po stronie lewej, złamania obojczyka lewego, urazu kolana lewego z uszkodzeniem aparatu więzadłowego, co spowodowało u niego naruszenia czynności narządu ciała na okres powyżej dni 7, R. B.doznał seryjnego złamania żeber po obu stronach, z wylewami w mięśniach, rozerwania opłucnej oraz mięśni, z rozerwaniem płuca prawego, z krwią w prawej jamie opłucnej, licznych i rozległych ognisk zachyłstowych w płucach, z krwią w drogach oddechowych, pęknięcia wątroby, z krwią w jamie brzusznej, wylewów w tkankach miękkich nerki prawej i pod torebką tej nerki, niewielkich wylewów śródponowych, z krwią w komorach mózgu, licznych otarć i ran na powłokach zewnętrznych, które to obrażenia spowodowały jego zgon, tj. o przestępstwo (a) określone w art. 177 § 2 k.k. w zb. z art. 178 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Radomsku wyrokiem z dnia 18 grudnia 2014 roku w sprawie VI K 10/14:

oskarżonego M. O. uniewinnił, a koszty procesu przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Apelacje na od powyższego wyroku wnieśli prokurator i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Prokurator zaskarżył wyrok w całości wyrok na niekorzyść oskarżonego.

Wyrokowi zarzucił:

błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na treść tego wyroku, a polegający na błędnej ocenie zgromadzonego w toku postępowania karnego materiału dowodowego, w tym opinii osmologicznej, co nie pozwoliło Sądowi ustalić pełnego przebiegu zdarzenia, w konsekwencji doprowadziło do uniewinnienia oskarżonego M. O., podczas gdy inne dowody osobowe i rzeczowe oraz nieprzerwany łańcuch poszlak w zestawieniu z opinią osmologiczną i prawidłowa ocena tych dowodów oraz poszlak dają podstawę do uznania sprawstwa oskarżonego M. O. w zakresie zarzuconego mu czynu.

W konkluzji wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Radomsku.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zaskarżyła wyrok w całości wyrok na niekorzyść oskarżonego.

Wyrokowi zarzuciła:

1.obrazę przepisów postępowania - art. 170 k.p.k., mającą istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, polegającą na jego niewłaściwym zastosowaniu i bezpodstawnym oddaleniu kluczowych dla sprawy wniosków dowodowych:

a. o powołanie opinii z Instytutu Ekspertyz Sądowych im. prof. dra J. S.w K.z dziedziny techniki samochodowej i rekonstrukcji zdarzeń drogowych w celu sporządzenia rzetelnej i sekwencyjnej opinii z przebiegu wypadku drogowego, mającego miejsce w dniu 02.05.2013r. ok. godz. 6:00 na drodze krajowej (...) w miejscowości W.gm. P., w którym śmierć podniósł R. B..

b. o przeprowadzenie dowodu z oględzin miejsca zdarzenia i wizji lokalnej.

2.poprzestanie na niepełnych badaniach w zakresie śladów biologicznych, które nie obejmują pełnej klatki pojazdu, a biegły który miał zgodnie ze zgłoszonym wnioskiem dowodowym, zapoznać się całkowicie z wnętrzem samochodu zbadał tylko jego część.

3.nie uzyskano kluczowego w sprawie nagrania, a co za tym idzie nie poczyniono ustaleń zmierzających do określenia czy w dniu zdarzenia, w godzinach zbliżonych do pierwszego zgłoszenia zdarzenia tj. pomiędzy godz. 4:00, a godz. 7:00 rano, na nr (...) były dokonywane zgłoszenia przez osoby informujące o wypadku i ewentualnie o przesłanie tychże nagrań, a następnie ich profesjonalnie odczytanie przez biegłych i uzyskanie z nich, po ewentualnym odszumieniu, ewentualnych głosów w tle.

4.obrazę prawa procesowego mającą istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia,- art. 207 § 1 k.p.k., poprzez jego niezastosowanie, a co za tym idzie nie przeprowadzenia kluczowych dla ustalenia podstawowych elementów zaistniałego wypadku drogowego oględzin miejsca zdarzenia i nie sporządzenia prawidłowego protokołu z tychże oględzin.

5.nie dokonano prawidłowego zbadania odzieży w szczególności obuwia.

6.udzielenie przymiotu wiarygodności łącznej opinii biegłych N. i W. podczas, gdy jest to opinia niepełna, niejasna i nie zawiera podstawowych elementów, co w konsekwencji dało podstawę do oparcia stanu faktycznego na nierzetelnych dowodach.

7.obrazę prawa procesowego mającą istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia,- art. 211 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie, a co za tym idzie nieprzeprowadzenie eksperymentu procesowego tj. wizji lokalnej będącej odtworzeniem stanowiących przedmiot rozpoznania zdarzeń lub ich fragmentów.

8.niepoczynienie precyzyjnych ustaleń w kierunku prawidłowego ustalenia szkicu zdarzenia, a przede wszystkim nieokreślenia i nieuwzględnienia wariantów jego przebiegu, nieokreślenie tzw. miejsc kluczowych trajektorii lotu pojazdu tj. punktów stałych, z którymi podczas zdarzenia pojazd miał kontakt oraz nieustalenie precyzyjnego rozliczenia czasowo-przestrzennego wypadku, w wyniku którego zmarł R. B..

9.niepoczynienie ustaleń w kierunku dokonania precyzyjnego zbadania całego podsuficia pojazdu, w którym znajdowali się uczestnicy zdarzenia, a co za tym idzie niezabezpieczenie z tegoż podsuficia śladów biologicznych, umożliwiających precyzyjne dookreślenie osoby prowadzącej pojazd.

10.niepoczynienie precyzyjnych ustaleń faktycznych w kierunku oględzin i w kierunku zabezpieczenia odzieży uczestników zdarzenia w sposób kompleksowy, która to odzież byłaby kluczowym dowodem w sprawie dającym podstawę do dookreślenia osoby prowadzącej pojazd i nieuwzględnienie tegoż faktu przez biegłych sporządzających opinię w przedmiotowej sprawie.

11.niepoczynienie ustaleń w kierunku dokonania precyzyjnego zbadania uszkodzeń klatki wewnątrz pojazdu, a także śladów odkształconych zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz pojazdu, w szczególności nie zbadano śladów obuwia odcisniętych na pedałach samochodowych, których dokładne określenie zgodne ze sztuką i techniką kryminalistyczną, pozwoliłoby odtworzyć poszczególne etapy wypadku i ustalić osobę prowadzącą pojazd.

12.niepoczynienie ustaleń w kierunku dokonania precyzyjnego zbadania i przeanalizowania dróg ewakuacyjnych pojazdu, z których uczestnicy zdarzenia wydostali się na zewnątrz, jak również niepoczyniono ustaleń dotyczących sposobu otwarcia drzwi i klapy pojazdu.

13.błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu za podstawę wydania przez sąd I instancji wyroku w przedmiotowej sprawie, niepełnej, niezupełnej i nieprawidłowej opinii biegłych z zakresu medycyny, która to opinia w sposób ogólny przedstawia obrażenia jakich doznali poszczególni uczestnicy zdarzenia, nie zawiera precyzyjnych i dokładnych ustaleń oraz opisów poszczególnych obrażeń ciała uczestników zdarzenia np. nie zbadano dłoni i charakterystycznych dla kierujących pojazdem złamań kciuka czy urazów odcinka szyjnego kręgosłupa, których uczestnicy zdarzenia mogli doznać podczas zderzenia z konkretnymi punktami pojazdu, w którym się znajdowali, jak również nie sprecyzowano sił jakie oddziaływały na uczestników podczas wypadku, a jakie pozostawiły odzwierciedlenia w postaci urazów na ciele osób uczestniczących w zdarzeniu.

14.błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu za podstawę wydania przez Sąd I instancji wyroku w przedmiotowej sprawie, niepełnej, niezupełnej i nieprawidłowej opinii biegłych z zakresu rekonstrukcji wypadku drogowego, która to opinia powinna przedstawiać poszczególne warianty przebiegu zdarzenia i rozliczenie czasowo-przestrzenne wypadku

15.błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mający istotny wpływ na jego treść, polegający na bezpodstawnym przyjęciu, iż w dniu zdarzenia padał deszcz (co jest nieprawdą i pozostaje w sprzeczności z ustaleniami faktycznymi w sprawie), a w związku ze zniszczeniem pojazdu (wybiciem szyb) wilgoć dostawała się do wewnątrz pojazdu co uniemożliwiło ustalenie zajmowanego przez daną osobę miejsca w samochodzie i uzasadniało podważeniu przez Sąd I instancji kluczowej dla przedmiotowej sprawy opinii osmologicznej, która to była opinią zupełną, rzetelną, dającą podstawy to stwierdzenia, iż to oskarżony prowadził pojazd w czasie zdarzenia.

W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Radomsku.

Sąd okręgowy zważył, co następuje:

apelacje okazały się zasadne w takim zakresie, iż skutkowały uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Radomsku.

Ponieważ ocena zarzutów podniesionych w apelacji nastawionych na ustalenie sprawstwa i winy oskarżonego jest aktualnie przedwczesna, sąd okręgowy ograniczy się do podniesienia uchybień, które spowodowały uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd okręgowy w pierwszej kolejności ustosunkuje się łącznie do analogicznych wywodów obu apelacji, co pozwoli zarazem uniknąć powielania tych samych rozważań i ocen.

Przechodząc do szczegółowych uwag należy podnieść, iż przekonanie sądu o wiarygodności innych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje pod ochroną prawa procesowego, a więc mieści się w ramach swobodnej oceny dowodów jedynie wtedy, gdy:

a)jest poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy całokształtu okoliczności i to w sposób podyktowany obowiązkiem dochodzenia prawdy;

b)stanowi wynik rozważenia wszystkich okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego;

c)jest wyczerpująco i logicznie – z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego – argumentowane w uzasadnieniu (zobacz: OSNKW 7 – 9/1991, poz.41).

Zasada prawdy (art. 2 § 2 kpk) wprowadza wymóg opierania wszelkich rozstrzygnięć na prawdziwych ustaleniach faktycznych. Oznacza to zobligowanie wszystkich organów procesowych, w tym sądu do dołożenia – niezależnie od woli stron - maksymalnych starań i wyczerpania wszelkich dostępnych środków dla poznania prawdy.

W przedmiotowym zdarzeniu sześć osób jechało samochodem osobowym, który uczestniczył w wypadku drogowym; zasadniczym problemem w sprawie jest indywidualizacja kierującego tym pojazdem, bowiem przebieg samego wypadku nie budzi większych wątpliwości.

W tym zakresie sąd I instancji – po otrzymaniu informacji, iż pomimo upływu czasu możliwe jest zabezpieczenie śladów biologicznych - dopuścił dowód z opinii Instytutu (...) w B., któremu zlecił dokonanie oględzin pojazdu uczestniczącego w zdarzeniu i zabezpieczenie śladów biologicznych znajdujących się w samochodzie, ze szczególnym uwzględnieniem śladów, które mógł pozostawić kierujący pojazdem (na płaszczyźnie szyby czołowej, kierownicy, oparciu fotela) (k 614).

Opiniujący zbadał tylko przednią szybę pojazdu, fotel kierowcy, podsufitkę nad fotelem kierowcy, koło kierownicy; nie szukał śladów biologicznych w innych częściach wnętrza auta, zwłaszcza siedzeniach pasażerów, dalszej powierzchni podsufitki (zobacz: dokumentacja fotograficzna 349). Zabezpieczenie i identyfikacja takich śladów mogłoby ewentualnie prowadzić do ustaleń co do rozmieszczenia osób podróżujących samochodem, a jednocześnie dać przesłanki do wytypowania sprawcy (k 642 – 647). W związku z tym ten brak dowodowy mógł mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, bowiem mógł poszerzyć wiedzę odnośnie konfiguracji osób jadących tym samochodem.

W tym kontekście może być również istotne sporządzenie dokumentacji fotograficznej (w powiększeniu dotyczącym tych sytuacji) na podstawie zapisu z monitoringu (k 24), obrazującej sposób wsiadania uczestników wypadku do samochodu i ewentualne ich usytuowanie w jego wnętrzu w czasie wyjazdu z posesji; po okazaniu w trakcie przewodu sądowego może to umożliwić lepsze rozpytanie wymienionych osób odnośnie umiejscowienia w środku auta i sprzyjać weryfikacji sprawcy (k 555- 556); opinia biegłego z zakresu informatyki miała na celu uzyskanie materiału do rozróżnienia tych osób (co okazało się niemożliwe), jednakże już sposób ich wsiadania do pojazdu może dać podstawę do przeprowadzenia eliminacji - przynajmniej niektórych z nich -z grupy potencjalnych sprawców.

Przesłuchani uczestnicy wypadku podnoszą, iż nie są w stanie wskazać kto kierował pojazdem; słuszne są wywody sądu merytorycznego, iż przynajmniej w odniesieniu do części z nich taka postawa może budzić wątpliwości, co do ich szczerości.

Sąd rejonowy pominął, iż:

- M. M. zeznał, że siedział na tylnym siedzeniu samochodu za pasażerem z przodu i nie przemieszczał się w trakcie jazdy (k 13-14);

- W. G. podał, iż do auta wsiadł od strony prawej na tylną kanapę, przesunął się do końca i usiadł za fotelem kierowcy (k 77);

- Z. M. został wyciągnięty z pojazdu a jego usytuowanie może wskazywać, iż siedział pośrodku tylnej kanapy.

Okoliczności te mogą prowadzić do eliminacji tych osób z kręgu potencjalnych sprawców.

Zeznania uczestników wypadku wymagają uszczegółowienia, ażeby odtworzyć co rzeczywiście zapamiętali, dlaczego nie pamiętają innych okoliczności, od kiedy zaistniała niepamięć, jak wyglądało opuszczenie zakładu, czy oskarżony zwracał się do kogoś o prowadzenie pojazdu, czy słyszeli takie rozmowy i jaki był ich efekt (prośbę taką potwierdził jedynie M. M., ale stanowczo zaprzeczył, ażeby podjął się prowadzenia pojazdu; zbadania wymaga czy ktoś to słyszał i skąd w/w wywodził pewność w negowaniu swojego ewentualnego sprawstwa).

Sąd I instancji ustalił, iż po wypadku oskarżony i M. M. pomawiali się o prowadzenie pojazdu; okoliczność ta wymaga wyjaśnienia, bowiem może mieć znaczenie dla oceny materiału dowodowego w zakresie indywidualizacji sprawstwa.

Sąd nie oceniał także innych okoliczności we wzajemnym powiązaniu; dotyczy to zwłaszcza dowodów wskazujących, iż oskarżony uprzednio nie dawał obcym osobom samochodu do prowadzenia; na miejscu wypadku krzychał, aby nie wzywać policji. Również nie rozważał sposobu i kolejności wysiadania osób z samochodu, z punktu widzenia ich możliwej konfiguracji w samochodzie, w szczególności czy W. G. i R. B. mogli wypaść z samochodu w trakcie wypadku, czy mogli wypaść z przedniego siedzenia, czy byli w stanie wyjść sami (ewentualnie kto mógł ich wyciągnąć). Okoliczności te wymagają ponownego szczegółowego przesłuchania I. i W. S., jak również uzupełniającej opinii biegłych z zakresu medycyny i ruchu drogowego. Zeznania I. i W. S. wskazują na sposób i kolejność opuszczania pojazdu przez zdolnych do tego uczestników wypadku; sąd rejonowy nie oceniał tych okoliczności z punktu widzenia, gdzie oni mogli siedzieć w środku i czy pokrywa się to z wersją M. M., który akurat podawał, gdzie znajdował się w pojeździe. Sąd nie wyjaśniał kwestii buta ujawnionego w dokumentacji fotograficznej na siedzeniu kierowcy (skąd się tam znalazł i do kogo należał). W końcu wymagają wyjaśnienia (przez uzupełniające przesłuchanie biegłego) okoliczności podniesione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, kwestionujące wiarygodność opinii osmologicznej oraz ewentualnej korelacji obrażeń ciała poszczególnych osób, z uszkodzeniami pojazdu.

Sąd rejonowy nie odniósł się do powyższych okoliczności w sposób wyczerpujący i wnikliwy; pominięcie istotnych dla sprawy okoliczności, mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie w kwestii winy stanowi oczywistą obrazę art. 410 kpk, mogącą mieć wpływ na treść wyroku.

Braki dowodowe i niepełność w analizach sądu I instancji co do głównych dowodów osobowych muszą prowadzić do sytuacji, w której zachodzi konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku, albowiem zebrany do tej pory i mało wnikliwie oceniony materiał dowodowy nie pozwala w sposób jednoznaczny na rozstrzygnięcie, czy stanowisko zawarte w zaskarżonym wyroku zasługuje na uwzględnienie.

Dokładne ustalenie okoliczności faktycznych wymaga przeprowadzenia wszystkich istotnych dowodów i to w sposób podyktowany obowiązkiem dochodzenia prawdy. Dokonując ustaleń faktycznych sąd jest związany dokonaną przez siebie oceną dowodów i nie może ustalać faktów sprzecznie z dowodami, którym dał wiarę i z tymi, którym odmówił wiary. Zasada obiektywizmu i związana z nią (z natury rzeczy) zasada prawdy materialnej nakazywały sądowi I instancji rozważenie wszystkich możliwych wersji przebiegu wydarzeń. W praktyce orzecniczej oznacza to nic innego, jak dyktat ustawodawcy skierowany do sądów narzucający powinność oceny wszystkich dowodów zebranych w sprawie, a szczególnie wnikliwie tych, które ważkie dla odpowiedzialności oskarżonego kwestie, nakreślały różnie.

Sąd rejonowy dysponując tak rozbieżnym materiałem dowodowym przyjmował prezentowane przez przesłuchiwaną treść nie dążąc do ich sprecyzowania i weryfikacji; dotyczy to zwłaszcza uszczegółowienia relacji dotyczących przebiegu inkryminowanego zajścia czy też zdarzeń je poprzedzających.

Nie są natomiast istotne inne braki dowodowe podniesione w apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego; jakkolwiek zawierają one teoretycznie słuszne rozważania, to jednak skarżąca nie wykazała, aby z uwagi na ujawnione w sprawie okoliczności, dowody te dało się przeprowadzić, albo były przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy (dotyczy to zwłaszcza odszumiania nagrań ze zgłoszeń i szukania głosów w tle, uzupełniających oględziny miejsca zdarzenia, badania odzieży i obuwia z punktu widzenia ustalenia sprawy wypadku, śladów obuwia na pedałach pojazdu).

Reasumując: sąd I instancji musi uzupełnić materiał dowodowy we wskazanych kierunkach i dokonać oceny czy materiał dowodowy oceniony we wzajemnym powiązaniu, bez obawy popełnienia pomyłki, pozwala na ustalenie wersji zdarzenia zgodnej z aktem oskarżenia, czy też co do osoby sprawcy pozostaną nie dające się usunąć wątpliwości. Uzupełnienie materiału dowodowego powinno być związane z poszerzeniem wiedzy dającej możliwość eliminacji poszczególnych uczestników zdarzenia jako kierowców tego pojazdu.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że zaskarżony wyrok zapadł z obrazą przepisów prawa procesowego, która mogła mieć istotne znaczenie dla treści merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie. Nieprawidłowości te powodują, że zaskarżony wyrok należało uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Radomsku.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd I instancji winien w szczególności:

- powtórzyć i uzupełnić postępowanie dowodowe, mając na uwadze powyższe uwagi; co do dowodów, które nie miały wpływu na uchylenie wyroku sąd może poprzestać na ich ujawnieniu. W razie potrzeby pogłębienia wiedzy specjalistycznej, czy też weryfikacji wersji zdarzenia należy zasięgnąć uzupełniającej opinii biegłych;
- rozważyć argumenty podniesione w skargach apelacyjnych;
- po wyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy zgodnie z zasadą prawdy - dokonać wyczerpującej oceny dowodów zgodnie z art. 4 kpk, art. 5 kpk, art. 7 kpk i art. 410 kpk.

Z tych wszystkich względów - nie przesądzając rozstrzygnięcia - sąd okręgowy orzekł, jak w wyroku.